

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет природничих наук
Кафедра анатомії і фізіології людини та тварин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВІКОВА ФІЗІОЛОГІЯ, ШКІЛЬНА ГІГІЄНА
З ОСНОВАМИ МЕДИЧНИХ ЗНАНЬ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Середня освіта (англійська мова і література)»

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація 014.021 Англійська мова і література

Галузь знань 01 – Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “31” серпня 2021 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Вікова фізіологія, шкільна гігієна з основами медичних знань
Викладач (-і)	д.м.н., проф. Грицуляк Богдан Васильович
Контактний телефон викладача	066 386 4867
Е-mail викладача	bohdan.hrytsuliak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний / заочний
Обсяг дисципліни	90 год (3 кредити)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є особливості фізіологічних змін в органах і тканинах дітей різного віку, які регламентують організацію навчально-виховного процесу з дотриманням санітарно-гігієнічних вимог та профілактики захворювань.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є ознайомити студентів зі знаннями про вікові особливості будови і функції органів і систем на окремих етапах розвитку для організації навчально-виховної роботи в школі та збереження здоров'я дітей, забезпечення гармонійного розвитку їх фізичних і розумових здібностей.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є допомогти студентам оволодіти особливостями будови і функцій дитячого організму на всіх етапах його розвитку, що дасть їм змогу правильно оперувати навчальним процесом без шкоди для їхнього здоров'я.</p>	
4. Програмні компетентності	
<p>Інтегральна компетентність. Здатність особи розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузях освіти, навчання англійської мови та літератури, другої іноземної мови (німецької або французької) в процесі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів психолого-педагогічних та філологічних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК): ЗК.2 Соціальна компетентність: Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня. ЗК.4 Лідерська компетентність: Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.</p> <p>Фахові (спеціальні) компетентності (ФК): ФК.4 Психологічна компетентність: Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші</p>	

індивідуальні особливості учнів; здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності; здатність формувати мотивацію учнів та організувати їхню пізнавальну діяльність; здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.

ФК.5 Емоційно-етична компетентність:

Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

ФК.7 Інклюзивна компетентність:

Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами; здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

ФК.8 Здоров'язбережувальна компетентність:

Здатність організувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу; здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності; здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.

5. Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти володітимуть наступними компетентностями:

ПРН.1 Розуміти фундаментальні принципи буття людини та природи, цінності громадянського суспільства, усвідомлювати необхідність його сталого розвитку; поважати права і свободи інших громадян, реалізуючи власні.

ПРН.13 Планувати, організувати та здійснювати освітній процес з урахуванням психологічних і фізіологічних особливостей учнів, їхніх потреб та інтересів, а також специфіки навчального предмету.

ПРН.14 Дбати про емоційне, психічне та фізичне здоров'я, як своє, так і учнів; використовувати різні види та форми рухової активності при проведенні навчальних занять і на дозвіллі; пропагувати та вести здоровий спосіб життя.

ПРН.15 Взаємодіяти конструктивно на засадах партнерства з учасниками освітнього процесу, іншими фахівцями для забезпечення функціонування безпечного й інклюзивного освітнього середовища.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
Практичні заняття	10
Самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
3	014 Середня освіта	II курс ОР «бакалавр»	вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		Кількість год	
		лекції	заняття сам.роб
Лекція 1. Вступна лекція. Предмет науки. Методи фізіологічних досліджень. Основні поняття фізіології: рефлекс, збудження, парабіоз, домінанта, гомеостаз, стрес, свідомість, самосвідомість людини.		2	4
Лекція 2. Вікова анатомія і фізіологія нервової системи. Основні етапи еволюції нервової системи. Рефлекторна діяльність. Загальна фізіологія центральної нервової системи: збудження, гальмування, координація діяльності. Будова і функція окремих відділів центральної нервової системи.		2	4
Лекція 3. Вікові особливості вищої нервової діяльності. Основні поняття фізіології вищої нервової діяльності. Безумовні і умовні рефлекси, їх утворення, гальмування. Пам'ять, види, емоції. Дві сигнальні системи. Свідомість. Сон, сновидіння.		2	4
Лекція 4. Проекційні шляхи. Основні висхідні провідні шляхи (больового, температурного і тактильного чуття). Провідні шляхи спеціального чуття: зору, слуху, рівноваги, нюху, смаку. Основні рухові шляхи: пірамідний, екстра-пірамідний.		2	4
Лекція 5. Вікові особливості будови і функції зорового та слухового аналізатора. Анатомія зорового аналізатора. Акомодація. Рефракція ока. Гострота зору, бінокулярний зір. Світлосприймаючий апарат ока. Кольоровий зір. Вікові особливості зорового аналізатора. Допоміжний апарат. Особливості будови і функції зовнішнього, середнього і внутрішнього вуха. Механізм сприйняття звуків. Вікові особливості змін слухового аналізатора.		2	4
Лекція 6. Вікова анатомія і фізіологія опорно-рухового апарату. Значення опорно-рухового апарату. Загальні відомості про будову і функцію кісток. Будова і функція суглобів, характер рухів в них. Загальні дані про будову і функцію м'язів. Поділ на групи. Постава, її види та виховання постави.		2	4
Лекція 7. Вікові особливості будови і функції серцево-судинної системи.		2	4

Загальні дані про кровообіг. Вікові особливості будови і функції серця, його клапанів. Кровоносні судини серця. Фази скорочень, серцевий цикл, тони серця. Провідна система серця.			
Лекція 8. Вікова анатомія, фізіологія і гігієна слухового, вестибулярного, смакового, нюхового, шкірного та рухового аналізаторів.	2		4
Лекція 9. Вікова анатомія, фізіологія і гігієна органів дихання. Механізми вдиху і видиху. Вікові і статеві особливості дихання. Гігієна дихання. Гігієнічні вимоги до повітряного режиму учбових приміщень.	2		4
Лекція 10. Травлення. Значення, будова і функція органів травлення в онтогенезі. Особливості травлення в шлунку і кишечнику. Роль жовчі і соку підшлункової залози в травленні. Гігієнічні вимоги до організації харчування. Збереження продуктів. Водопостачання.	2		4
Тема 1. Предмет науки. Основні поняття фізіології: рефлекс, збудження. Вища нервова діяльність. Парабіоз, домінанта, гомеостаз, стрес, механічна свідомість і самосвідомість. Методи дослідження фізіології.		2	4
Тема 2. Фізіологія вищої нервової діяльності. Безумовні і умовні рефлекси. Умови утворення і гальмування. Пам'ять, її види. Емоції. Типи вищої нервової діяльності. Дві сигнальні системи. Свідомість. Сон. Сновидіння.		2	4
Тема 2. Вікові особливості будови і функції зорового аналізатора. Анатомія зорового аналізатора. Акомодація. Рефракція ока. Гострота зору, біокулярний зір. Світлосприймаючий апарат ока. Кольоровий зір. Вікові особливості зору. Допоміжний і захисний апарат.		2	4
Тема 4. Вікова анатомія і фізіологія опорно-рухового апарату. Значення опорно-рухового апарату. Загальні відомості про будову і функцію кісток. Будова і функція суглобів, характер рухів в них. Загальні дані про будову і функцію м'язів. Поділ на групи. Постава, її види та виховання постави.		2	4
Тема 5. Вікові особливості будови і функції серцево-судинної системи. Загальні дані про кровообіг. Вікові особливості будови і функції серця, його клапанів. Кровоносні судини серця. Фази скорочень, серцевий цикл, тони серця. Провідна система серця.		2	4
Заг.:	20	10	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної	<i>Поточний контроль</i> здійснюється під час проведення лекційних, практичних, індивідуальних занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем навчальної		

дисципліни	<p>дисципліни та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Оцінки у національній шкалі («відмінно» – 5, «добре» – 4, «задовільно» – 3, «незадовільно» – 2), отримані студентами, виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи.</p> <p><i>Модульний контроль</i> (сума балів за окремий змістовий модуль) проводиться на підставі оцінювання результатів знань студентів після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Завданням модульного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу (теми), вироблення навичок проведення розрахункових робіт, вміння вирішувати конкретні ситуативні задачі, самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислювати зміст даної частини дисципліни, уміння публічно чи письмово подати певний матеріал.</p> <p><i>Семестровий (підсумковий) контроль</i> проводиться у формі заліку.</p> <p>Оцінка знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:</p> <table border="1" data-bbox="507 1014 1465 1518"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th> <th rowspan="2">Оцінка ECTS</th> <th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th> </tr> <tr> <th>для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</th> <th>для заліку</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90 - 100</td> <td>A</td> <td>відмінно</td> <td rowspan="4">зараховано</td> </tr> <tr> <td>80 - 89</td> <td>B</td> <td rowspan="2">добре</td> </tr> <tr> <td>70 - 79</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60 - 69</td> <td>D</td> <td rowspan="2">задовільно</td> </tr> <tr> <td>50 - 59</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>26 - 49</td> <td>FX</td> <td>незадовільно з можливістю повторного складання</td> <td>не зараховано з можливістю повторного складання</td> </tr> <tr> <td>0-25</td> <td>F</td> <td>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> <td>не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> </tr> </tbody> </table>	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	90 - 100	A	відмінно	зараховано	80 - 89	B	добре	70 - 79	C	60 - 69	D	задовільно	50 - 59	E	26 - 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS			Оцінка за національною шкалою																									
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку																										
90 - 100	A	відмінно	зараховано																										
80 - 89	B	добре																											
70 - 79	C																												
60 - 69	D	задовільно																											
50 - 59	E																												
26 - 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання																										
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни																										
Вимоги до письмової роботи	Підсумкова письмова робота виконується у формі комплексної контрольної роботи, в якій представлено по три питання, або підсумкового тесту.																												
Практичні заняття	Усне опитування реалізує поточний облік успішності студентів на основі п'ятибальної шкали оцінок за виконання того чи іншого виду завдання.																												
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до заліку, якщо впродовж семестру він активно працював на практичних заняттях та задовільно здав модуль. Мінімальна кількість балів для допуску до заліку – 25 б.																												

8. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Під час виконання письмових робіт студент повинен підтвердити свій рівень володіння знаннями, практичними навичками, професійною майстерністю;

вчасно виконувати усі письмові завдання, які виносяться на практичні заняття та самостійну роботу; виконати підсумкову письмову роботу у зазначений день.

Академічна доброчесність:

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання. В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)».

Відвідування занять:

При оцінюванні успішності студентів, окрім балів, набраних при поточному опитуванні, самостійній роботі та балів за підсумковий контроль, обов’язково враховується присутність студента на заняттях та його активність під час практичних робіт.

Недопустимо: пропуски та запізнення на заняття без вагомої на те причини; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача). Студент може відпрацювати будь-яке пропущене з поважної причини заняття чи вид контролю.

9. Рекомендована література

1. Агаджанян Н.А., Тель Л.З., Циркин В.И., Чеснокова С.А. Физиология человека. С-Пб: Сотис, 1998. 526 с.
2. Грушко В.С. Основи здорового способу життя. Посібник з валеології. Т.: СМП «Атлас», 1999. 368 с.
3. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Бобрицька В.І. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: Курс лекцій. К.: Професіонал, 2006. 480с.
4. Михалевич Р.Ф. Анатомія та фізіологія з основами патології в

запитаннях і відповідях. К.: Здоров'я, 2001. 175 с.

5. Обреимова Н.И., Петрухин А.С. Основы анатомии, физиологии и гигиены детей и подростков. М.: Изд. Центр «Академия», 2000. 376 с.
6. Практикум з валеології. Основи долікарської допомоги. Тернопіль, 2004. 210с.
7. Сапин М.Р., Сивоглазов В.И. Анатомия и физиология человека (с возрастными особенностями детского организма). М.: Изд. Центр «Академия», 1999. 448 с.
8. Физиология человека: в 2 т. / Под ред. В.М. Покровского, Г.Ф. Коротько. М.: Медицина, 1997. Т.1. - 480 с., Т.2 - 368 с.
9. Цимбал Н.М., Берегова О.Д. Практикум з валеології. Основи долікарської допомоги. Тернопіль, 2004. 210 с.
10. Цимбал Н.М., Берегова О.Д., Грибан В.Г. Валеологія. Київ, 2005. 256 с.
11. Чайченко Г.М., Цибенко В.О., Сокур В.Д. Фізіологія людини і тварин. К.: Вища школа, 2003. 463 с.
12. Чуприка О.В., Гищак Т.В., Долинна О.В. Основи медичних знань. Київ, 2006. 216 с.

Викладач: Грицуляк Богдан Васильович, професор кафедри
анатомії і фізіології людини та тварин